

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. I. Quodnam sit objectum formale increatum Divinæ Fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

tanta miracula. Resp. dist. ant. Potest DEUS aliquam tantam apparentiam aliquando permittere, respectu alicujus tantum, vel tantum aliquarum particularium personarum. conc. ant. potest universaliter tantam apparentiam permittere, aut respectu totius Ecclesiae. neg. ant. & conf. Prius multi admittunt; quia certe aliquibus, e. g. rusticis, potest aequè credibilis apparere articulus unus falsus, quam alter verus, si utrumque idem parochus eadem auctoritate, modo &c. proponat.

At, licet DEUS possit in aliquo casu aliquam talem apparentiam permittere, non potest permittere universaliter omnem, & respectu omnium; nam non potest permittere eam, quæ ex veris miraculis habetur: minus potest aliquam permittere respectu totius Ecclesiae; alias tota posset prudenter tali articulo falso, absque suspitione in contrarium proposito, assentiri: neque amplius esset columna & firmamentum veritatis. Dein nego suppositum, quod DEUS possit permittere miracula; nam, cum ipse moraliter, & physice ea, ut causâ principalis determinans, patret, non tantum ea permittit; permittere enim est ad summum agere ut causam determinatam ab alio, & ita, ut ipsi permittenti effectus non imputeretur.

QUESTIO II.

De Objecto Formali Fidei Increato.

ARTICULUS I.

Quodnam sit Objectum Formale Increatum Fidei Divinae.

103. **E**X hucusque dictis fides debet habere objectum formale, seu motivum: cumque sit virtus Theologica, debet ex n. 5. habere aliquid Divinum, seu increatum: & de hoc nunc agendum; an enim fides etiam habeat aliquid creatum, videbimus quæstione sequenti. Circa objectum increatum autem sunt plures auctorum, mutuo se impugnantium, opiniones, quas omnes fusiùs referre, nimis esset prolixum: neque est necessarium; cum sufficienter ex objectionum solutione innotescere possit mens adversariorum.

Prænotandum tamen est hic, triplicem communiter ab auctoribus distingui veritatem; scilicet *veritatem in essendo*, *in cognoscendo*, *in dicendo*. Prima, seu *veritas in essendo*, seu, ut etiam dicitur, *transcendentalis*, nihil est aliud, quam prædicatum verum, & à Chimærico distinctum: & sic etiam cognitio falsa, vel locutio mendax, est vera; quia est ens verè possibile, vel existens. *Veritas in cognoscendo*, quæ sæpius vocatur *infallibilitas*, est virtus intellectûs, seu sapientia summa, faciens infallibiliter cognoscere rem, ut est in se. Tandem *veritas in dicendo*, quæ dici etiam solet *veracitas*, est virtus voluntatis, qua quis dictum semper conformat cum mente, seu cognitione, ita,

ut non loquatur aliquid contrarium illi, quod cognoscit. Hæc duæ veritates, seu sapientia, & veracitas, in DEO formaliter distinctæ sunt; quia in creaturis sunt realiter separabiles, & sæpe actu separatae, ut experientia evidentissimè demonstrat, in iis, qui res optimè cognitæ tamen per mendacium aliter, ac sibi cognitæ sunt, proponunt. Quæstio jam est, an aliqua, & quanam veritas Divina, sit objectum formale fidei Divinae.

104. Dico. Objectum formale Divinae fidei est complexum ex veritate Divina in cognoscendo, & dicendo, ita Suarez, Lugo, Gormaz *de virtut. Theol. n. 187.* & communis nostrorum, ac plurium aliorum, adeò, ut Esparza *l. 6. de virt. Theol. q. 15. n. 11.* dicat, sententiam hanc communi Theologorum consensui esse conformem. Hic noto, siquis diceret, objectum formale fidei etiam esse veritatem in essendo istorum duorum prædicatorum Divinorum, eum nihil dicturum contra nos; quia utique constituimus objectum formale fidei in prædicatis realiter, & verè Divinis, & non Chimæricis: si quis autem vellet dicere, quod sola veritas DEI in essendo, seu sola ratio entis à se, vel Deitatis, sit objectum formale fidei, esset nobis contrarius, ut ex objectionibus patebit.

Probatur jam conclusio. Objectum formale fidei est testimonium DEI, ut ex Scripturis, & Patribus, probatum à n. 38. & quidem est testimonium DEI infallibile; quia actus fidei debet esse certissimus, & firmissimus ex n. 36. imò motivum fidei non debet esse tantum infallibile quomodocunque, sed tali infallibilitate, quæ sola conveniat primæ, seu Divinae veritati, suum dictum infallibilizanti, ut dixi ex S. Thoma citato n. 6. & infertur etiam ex eo; quod virtus Theologica debeat habere objectum formale Divinum: atqui ad testimonium ita infallibile requiritur utraque veritas in cognoscendo, & loquendo: ergo. prob. min. siquis possit falli, etsi fideliter mentem suam explicet, non ideo ejus testimonium erit certum, & infallibile; quia, si non cognovit rem, ut in se est, saltem materialiter falsum dicet: ergo ad testimonium infallibile est necessaria veritas, seu infallibilitas in cognoscendo.

Sed veritas in cognoscendo sola non sufficit, ad reddendum testimonium infallibile; si enim is, qui rem infallibiliter, ut est in se, cognoscit, possit fallere loquendo, vel mentiri, iterum testimonium ejus non erit infallibile; quia poterit timeri, ne fuerit mentitus. Si autem nec falli, nec fallere possit, tunc evidenter testimonium ejus infallibile erit; unde rectè Cajetanus ait, stultum esse ulterius quærere, quare credas ei, qui nec falli, nec fallere potest. Sic etiam in ordine ad fidem humanam alteri habendam, eò magis ferimur, ad credendum alicui, quod magis illum sapientem, & veracem existimamus. Hinc, neque doctis mendacibus facillè credimus; quia nos fallere possunt; neque indoctis, etiam veracibus; quia falli ipsi, & consequenter etiam nos cum ipsis, falli possumus. Si tamen ii, qui aliquid

affirmant, docti simul, & veraces sint, facilis fidem præstamus: & hinc tales in dubiis consilios quarimus.

105. Dices ex Ripalda, non exigi ad testimonium DEI infallibilizandum utramque hanc perfectionem, sed sufficere unam perfectionem Deitatis. Nota autem, quod hic auctor non loquatur de Deitate realiter sumpta; sic enim sumitur ut identificata cum Sapientia, & veracitate, imò omnibus perfectionibus Divinis, quæ omnes, licet formaliter acceptæ, (in qua acceptione hæc agitur questio) non requirantur ad infallibilitatem, tamen ratione illarum duarum in ipsis inclusarum sufficerent. Sed loquitur Ripalda de Deitate formaliter sumpta, & quidem juxta mentem eorum auctorum, qui essentiam DEI constituunt, non in cumulo omnium perfectionum, sed in prædicatione aliquo particulari, e. g. ut diximus *tract. de DEO. n. 101. in ente à se.*

Sic autem arguit. Sola Deitas, præscindendo à sapientia, & veracitate DEI, ratione suæ excellentiæ, confert se ipsa tantam dignitatem, & auctoritatem suo testimonio, ut removeat omnem irreverentiam intellectus: atqui esset irreverentia intellectus, si dissentiret: ergo. Confirm. à pari. Siquis contradicat regi, etiam si hic non magis sapiens, aut verax sit, quam alius privatus homo, graviores tamen irreverentiam admittit, quam, si contradicat homini tantum privato; quia scilicet dignitas regia, præscindendo à sapientia, & veracitate, confert auctoritatem testimonio: ergo multo magis dignitas Divina, sive Deitas, confert talem auctoritatem suo testimonio, ut sit irreverentia ei non assentiri.

106. Resp. dist. ma. Sola Deitas confert talem auctoritatem testimonio suo, immediate, formaliter, & ratione sui. neg. ma. radicaliter, secundario, & ratione attributorum. conc. ma. & omissa. min. neg. conf. si enim Ripalda tantum velit, in Deitatem committi aliquam irreverentiam, non credendo DEI testimonio, sicut e. g. committitur in patrem, quando per injuriam filius ejus vocatur mendax, nihil probat; nam sicut pater non reddit formaliter verum testimonium filii, nec primario in eo casu læditur: ita etiam Deitas formaliter accepta, per eam irreverentiam dissensus non primario læditur, nec ipsa formaliter ratione sui reddit testimonium Divinum infallibile. Unde, siquid velit Ripalda probare, debet probare, quod primario, & immediate ratione sui lædatur Deitas, & consequenter, quod ipsa primario, & immediate ratione sui, conferat eam auctoritatem, vel dignitatem infallibilitatis testimonio Divino; hoc enim est, quod negamus: & dicimus, quod Deitas formaliter sumpta, non immediate, sed mediate tantum (in sensu formali, quo loquimur) conferat eam auctoritatem, vel dignitatem, quatenus scilicet ipsa est radix sapientiæ, & veracitatis.

Si enim DEUS per impossibile, nec sapiens, nec verax esset, non esset irreverentia,

ei non assentiri: modò autem, cum talis sit, utique ei non assentiri est irreverentia: verum ista non immediate in sensu formali opponitur Deitati, sed sapientiæ, & veracitati, & ratione istarum immediate movemur ad reverendum testimonium DEI, & ab eo per dissensum inhonorando abstinemus. Ex quo ulterius sequitur, quod Deitas non immediate infallibilizet testimonium DEI, sed tantum mediate, & radicaliter: atqui objectum formale fidei non est id, quod mediate tantum, & radicaliter, infallibilizat testimonium DEI, sed quod istud immediate infallibilizat; sicut enim actus fidei est immediate in se, & formaliter infallibilis, ita etiam niti debet motivo, seu objecto immediate in se, & formaliter infallibili.

107. Quod ulterius explicatur hoc exemplo. Coloratum est objectum visus, quatenus habet colorem: colorem autem habet juxta antiquos, quatenus habet talem mixtionem primarum qualitarum: vel juxta multos recentiores, quatenus habet exigentiam intrinsecam talis, vel talis superficiæ: & tamen coloratum non est objectum visus, quatenus habet mixtionem primarum qualitarum, vel quatenus habet eam exigentiam intrinsecam (nam neutra incurrit in oculos, aut videtur) quia scilicet coloratum non est objectum visus secundum radicem coloris, seu visibilitatis, sed secundum ipsam formalem visibilitatem, seu ipsum colorem. Pariter, licet testimonium DEI sit credibile fidei Divina; quia habet infallibilitatem ex veracitate Divina in cognoscendo, & dicendo: & hanc infallibilitatem habeat, quatenus est à Deitate, non tamen est objectum fidei, quatenus est à Deitate; quia non est objectum secundum radicem infallibilitatis, sed secundum ipsam formalem infallibilitatem.

Hinc nullius momenti est iste syllogismus: *DEUS testificans est motivum formale fidei, quatenus est summè sapiens, & summè verax: sed est summè sapiens, & verax, quatenus est DEUS: ergo est motivum formale fidei, quatenus est DEUS:* nam infertur in conclusione terminus, scilicet *motivum formale fidei, quatenus est DEUS,* qui non fuit positus unquam in præmissis. Sed nec reductivè bonus esse potest hic syllogismus, ut patebit, si quis experiri velit: & ratio clara est; quia ille terminus *quatenus DEUS* sumitur æquivoce, & prima vice in minore significat reduplicationem causalem: in conclusione autem significat reduplicationem formalem: mutatur igitur suppositio illius termini. Falitas adhuc magis patet ex isto simili syllogismo: *Objectum est visibile formaliter, quatenus habet colorem: sed habet colorem, quatenus habet mixtionem primarum qualitarum: ergo est visibile formaliter, quatenus habet mixtionem primarum qualitarum:* vel ex hoc: *Murus est formaliter albus, quatenus habet albedinem: sed habet albedinem, quatenus DEUS voluit, eum esse album: ergo est formaliter albus, quatenus DEUS voluit, eum esse album:* qua ratione esset formaliter

ter albus per ipsum decretum DEI, quod est clarè falsum.

108. Recentior aliquis (qui tamen videtur potius quoad modum loquendi, quam quo ad rem ipsam à nobis differre, cum tantum velit, fidem aliquo modo mediatè resolvi in Deitatem, imò in obliquo tantum, dicatque tandem, DEUM quàm DEUM esse principium loquens, cui creditur, non verò rationem formalem, ob quam creditur) hic, inquam, recentior vult dare disparitatem inter colorem, ac mixtionem primarum qualitarum respectu visus, & infallibilitatem, ac Deitatem respectu fidei; ait enim, cognitionem intuitivam coloris haberi per species intuitivas, evidentes, & immediatas: & hinc talem cognitionem non debere resolvi in aliud motivum: at verò cognitionem Divinae auctoritatis haberi aliquando posse ex ipsa Deitate, & tunc posse resolvi fidem mediatè in Deitatem.

Sed contra est 1. Nos tantum fecimus paritatem in hoc, quòd, licet aliqua forma derivetur ab alio, tanquam à sua radice, aut causa, vel quasi causa, non tamen denominatio formalis etiam formaliter derivetur ab eodem illo alio: ad quod parum facit, an forma evidenter innotescat, an non. 2. Etsi cognitio muri albi non sit evidens, tamen resolvi nequit in decretum DEI, tanquam in objectum formale. 3. Quàm parum mixtio primarum qualitarum potest esse objectum formale visus, tam parum Deitas, formaliter sumpta, potest esse objectum actus fidei; quia, sicut visio essentialiter exigit pro objecto immediato colorem, ita fides Divina essentialiter exigit infallibile testimonium: hoc autem non habetur formaliter, sed tantum radicaliter, à Deitate formaliter tali. Unde actus, qui sola niteretur Deitate, non esset actus fidei, sed scientiæ, vel conclusionis Theologicæ, cujus objectum utique potest esse Deitas. 4. Sicut Deitas potest esse objectum actus alterius, distincti ab actu fidei, qui tamen mediatè potest servire ad actum fidei: ita mixtio primarum qualitarum potest esse objectum alicujus cognitionis, quæ etiam aliquo modo potest servire mediatè, saltem suadendo, ad visionem eliciendam: sed non quarimus modò de actu tantum mediato.

109. Quod attinet ad confirmationem, n. 105. adductam à pari, omitto, quòd contradicere exterius, seu publicè, aut in faciem, regi, sit irreverentia; quia est aliqualis inobedientia, vel certè minor reverentia (nam tacere saepe oportet, si rex quid dicat, etsi evidenter sciamus, esse falsum: quo casu utique non possumus ei assentiri) At verò ad interiorem assensum nos non movet regia dignitas, nisi radicaliter, quatenus eo ipso, quòd aliquis populo regendo præfectus sit, supponitur, habere majorem sapientiam, & veracitatem, quàm alii; ut enim potestate, ita etiam his præsertim virtutibus deberet præcellere. Certè est longè turpius, si rex mentiatur, vel aliquid ad suum officium perti-

nens nesciat, quàm si nesciat tale quid privatus. Si autem sciremus, regem frequenter mentiri, ei etiam ut regi difficilius assentiremur, quàm homini privato, sapienti, atque veraci. Imò, si e.g. rex adhuc puer sit, vel vi morbi factus fuerit amens, certè, durante pueritia, vel amentia, non esset irreverentia ulla, ejus dictis interiùs fidem negare.

110. Replicabis cum aliis recentioribus, non requiri indispensabiliter ad fidei motivum utramque hanc veritatem; si enim DEUS per impossibile semper deciperetur, cognoscendo res aliter, ac sunt in se, & simul semper mentiretur, hoc est, aliter eas diceret, ac cognoscit, tunc semper, & infallibiliter, diceret verum, sine utraque illa veritate: ergo posset etiam illi credi. Resp. neg. conf. In tali casu nunquam posset credi DEO; quia credere est assentiri ob auctoritatem, & meritum loquentis: atqui semper deceptus, & mendax, nullam habet auctoritatem, aut meritum, quod moveat ad assensum; unde in eo casu non assentiretur per fidem, sed per aliquem discursum, per quem deduceres ex duobus illis principiis (scilicet, quòd DEUS semper fallatur, & semper mentiretur) rem tamen materialiter se ita habere, ut ipse dicit. Par est ratio, si scirem, aliquem esse insipientem, & mendacem, ac cupere mentiri, DEUM tamen nolle cum eo concurrere ad loquendum, nisi quando ratione insipientiæ suæ, & simul mendacitatis, materialiter verum diceret; non enim tum assentiretur per fidem humanam, ejus auctoritate nitentem, sed per alium actum e.g. conclusionis, inferendo ex decreto Divino, & verbis illius hominis, rem dictam ita se habere.

111. Replicabis denuo, non requiri summam veritatem in cognoscendo, sed sufficere solam veracitatem in dicendo; si scilicet DEUS diceret, se nihil revelaturum, nisi quod certò sciat, ita se habere. Sed contra est 1. Si DEUS non esset infallibilis in cognoscendo, posset quis hoc ipso suspicari, an non falleretur in eo ipso, quòd ait, se certò cognoscere: & sic fides non amplius esset firmissima. 2. In hac suppositione intellectus statim agnosceret, eum, qui non esset infinite sapiens, non esse DEUM: adeoque non posset elicere actum fidei Divinae. Si dicas: ponamus, DEUM esse infallibilem, saltem quoad aliquas veritates, & has tantum revelare. Resp. Unde tibi potest constare, DEUM esse infallibilem quoad aliquas, & non quoad omnes veritates; nisi quia ipse dicit? At, si non est infinite sapiens, suspicio esse potest, quòd in hoc ipso fallatur, ut jam est dictum.

112. Dices. Etsi DEUS non esset infinite sapiens, tamen circa aliqua falli non posset; nam etiam homo non potest falli circa existentiam suam, circa cognitiones internas, quòd existant in mente: ergo saltem, si DEUS tale quid revelaret, possem ipsi credere, absque eo, quòd moverer ejus sapientiã. ita Haunoldus. l. 3. tr. 1. n. 61. Sed contra

est. Quod attinet ad cognitiones internas DEI, si ipse non esset infallibilis, eas non cognosceret reflexione certa; nam experimur, homines saepe actus suos reflexè non certò cognoscere; cum saepè dubitent, an tentationibus consenserint, an voverint, an hoc, vel illud iudicium habuerint &c.

Si velis dicere, hominem saltem directè cognoscere suam cognitionem, quatenus ipsa manifestat se ipsam, informando intellectum. Resp. hac ratione ipsam cognitionem esse particularem aliquam, & infallibilem cognitionem sui ipsius: adeoque etiam in ordine, ut ejus cognitionis revelatio sit infallibilis, debet adesse infallibilis aliqua cognitio, seu aliqua sapientia in cognoscendo. Quare ad fidem cuicumque revelationi adhibendam, nunquam sufficiet sola veritas in dicendo: sed debet adesse semper etiam aliqua infallibilitas, saltem particularis, in cognoscendo: & ita etiam res se haberet, si DEUS in ea hypothesi revelaret suam existentiam; quia ad revelandam istam deberet praecedere cognitio ejus infallibilis; si enim ipsam non infallibiliter cognosceret, non posset eam revelare: vel, si etiam eam revelaret, ego non possem firmissimè eam credere, propter solum DEI testimonium; quia hoc non esset infallibile, nec mereretur meum assensum firmissimum, propter auctoritatem loquentis: sicut non meretur assensum dictum psittaci propter se, licèt sit materialiter verum; unde in eo casu ego non crederem, strictè loquendo, existentiam DEI: sed assentirer illi, per aliquem discursum, vi cuius eam inferrem, ex eo, quòd nemo loqui possit, nisi existat.

113. Sed tamen etiam ista particularis infallibilitas, seu veritas in cognoscendo, non videtur sufficere ad actum fidei. 1. quia ad fidem Divinam non sufficit quaelibet infallibilitas, sed, ut S. Thomas docet, debet esse infallibilitas primæ veritatis, hoc est, propria primæ veritati: primæ autem, & summa veritas, non petit tantum infallibilitatem particularem in cognoscendo, sed universalem, infinitam, DEO propriam. 2. juxta communissimam assensus formalis, & explicitus fidei respectu unius mysterii, est virtualis, & implicitus assensus omnium mysteriorum: ergo debet esse elicitus ex motivo se extendente ad omnia revelata: atqui hoc motivum, tantum constans particulari infallibilitate, non se extendit ad omnia revelata, ut patet: ergo. Et hinc etiam est, quod Suarez disp. 3. de fide. sec. 8. n. 7. & Gormaz de virt. Theol. disp. 3. n. 120. dicunt, scilicet, actus fidei omnes esse ejusdem speciei: licèt in aliis virtutibus e. g. charitate, dentur actus specie diversi, ut docet idem Eximius disp. 1. de charit. sect. 3. n. 5. & Gormaz loco modo citato.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

114. **O**B. 1. Auctores etiam Catholici aliqui, ut dictum n. 53.

putarunt, DEUM saltem de potentia absoluta posse mentiri: & tamen ritè crediderunt: ergo non requiritur ad actum fidei Divina, tanquam objectum formale, summa veritas in loquendo. Resp. cum Gormaz. de virtut. Theol. n. 845. neg. conf. Auctores illi, quod speculativè docuere, practicè revocarunt: certè nunquam potuissent elicere assensum firmissimum, si cogitassent, se à DEO falli posse. Alii autem auctores, qui admittunt, DEUM posse errorem infundere, negant constanter, quòd ille error sit, aut possit esse locutio DEI, per quam DEUS aliquid testificetur: adeoque semper admittunt, requiri ad fidem veritatem summam in dicendo.

115. Ob. 2. Rudes homines Catholici verè credunt DEO, quin cogitent de complexo utriusque hujus veritatis: ergo istud non requiritur ad motivum fidei. Confir. Quamvis DEUS non revelasset suam veracitatem, tamen posset revelare alia: sed tunc ista non crederentur ob veracitatem: ergo, Resp. dist. antec. Rudes credunt, quin de isto complexo cogitent explicitè, conc. ant. quin cogitent implicitè, neg. ant. & conf. Iidem rudes, & alii etiam, quando homini credunt, non cogitant explicitè, eum esse sapientem, & veracem: sed implicitè tantum, quatenus ejus testimonium verum existimant: ita autem cogitant quoque de sapientia, & veracitate Divina, quatenus scilicet Divinum testimonium infallibile credunt: quale esse non posset sine illo complexo. Quomodo autem rudes semper, saltem implicitè, cogitent de DEO, ejusque testimonio, quando eliciunt actum fidei formalem, dicemus infra à n. 456.

Ad confir. dist. ma. quamvis DEUS non revelasset suam veracitatem signatè, tamen posset revelare alia. conc. ma. quamvis non revelasset eam exercitè, neg. ma. & dist. proportionaliter. mi. neg. conf. Signatè revelatur aliquid, de quo habetur expressa revelatio, ejus mentionem reflexè faciens: & talis de facto habetur etiam de veracitate Divina, ut videre est n. 54. Si non habetur revelatio signatè talis, habetur revelatio exercitè talis, quæ tunc datur, quando aliquid non quidem reflexè dicitur in actu signato, sed tamen dicitur in actu exercito, per ipsam revelationem de alio objecto, ut rectè tradit Eximius disp. 3. de fide. sect. 12. n. 12. Sed de hoc iterum plura n. 159.

116. Ob. 3. Posset dici, quòd una quidem ex his duabus perfectionibus DEI formaliter requiratur ad motivum fidei, altera verò tantum in obliquo connotetur: ergo. Resp. neg. ant. quia neutra se sola est tota forma denominans testimonium infallibile; nam, sive præcindatur à sapientia, sive à veracitate, infallibilitas deficit; unde utraque formaliter, & constitutivè, requiritur. Si quis vellet asserere, unam tantum esse connotatum, deberet is ostendere, quòd ab altera jam habeatur formaliter tota infallibilitas, & quòd illa prior tantum sit aliquod præsuppositum, aut consequens ad formam; & sic se habet juxta nos Deitas, sine qua formaliter